

already integrating artificial intelligence tools to identify patterns within the evidence base as part of the digital initiative “Project Harmony”. The conclusion states that such initiatives require active support from states, technology corporations and civil society in order to establish a modern digital infrastructure that will enable the effective use of user-generated content to bring those responsible for international crimes to justice.

Keywords: international law, international and national judicial proceedings, international judicial bodies, war crimes, digital evidence, the European Court of Human Rights, the International Criminal Court, international humanitarian law.

Дата першого надходження статті до видання: 23.03.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.03.2026 р.

УДК 341.1/8
DOI 10.31558/2786-5835.2026.1.1.10

Кузьма Вікторія Юріївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного права
Львівського національного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6418-0923>

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНІСТІ ЯК НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАННЯ ЮРИСТА-МІЖНАРОДНИКА

Статтю присвячено концептуальним питанням, які стосуються дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, а саме студентами юристами-міжнародниками, під час навчального процесу. Підкреслено, що в умовах глобалізації, диджиталізації та шаленого розвитку інформаційних технологій використання мережі Інтернет і штучного інтелекту неоднозначно впливають як на рівень, так і на якість здобуття знань. Виявлено, що сучасні засоби комунікації мають як позитивні, так і негативні наслідки та створюють нові загрози у написанні наукових робіт студентами. Зазначено, що академічна доброчесність, як і професійна етика та культура юриста-міжнародника, є тими вимогами, які повні бути дотримані під час здобуття вищої освіти на сучасному етапі. Висвітлено, що сьогодні важливу роль у попередженні випадків порушень академічної доброчесності відіграють навчальні заклади України усіх форм власності та на всіх рівнях здобуття освіти.

Акцентовано на тому, що формування відповідного освітньо-наукового середовища повинно відбуватись із застосуванням комплексного підходу з поєднанням міжнародних практик та відповідних стратегій навчальних закладів. Аргументовано позицію автора про те, що використання цілого арсеналу засобів як нормативно-правового характеру, так і відповідних механізмів превентивних заходів сприяють дотриманню академічної доброчесності всіма учасниками навчального процесу. Виявлено, що Львівський національний університет імені Івана Франка, як одна з провідних установ України у підготовці юристів-міжнародників, дотримується єдиних стандартів вищої освіти, з урахуванням Стратегії розвитку університету на 2026–2030 рр. та з акцентом на посилення механізмів забезпечення дотримання академічної доброчесності. Зосереджено увагу як на нормативно-правовому, так і на відповідному комплексі заходів для дотримання академічної доброчесності студентами факультету міжнародних відносин, а саме спеціальності D9 (293) Міжнародне право.

Ключові слова: академічна доброчесність, вища освіта, інформаційні технології, Львівський національний університет ім. І. Франка, морально-етичні принципи, основи наукових досліджень, юрист-міжнародник.

Постановка проблеми. Сьогодні в умовах глобальних змін та викликів академічна доброчесність є невід’ємним складником освітнього та навчального процесу. Дотримання академічної доброчесності є важливим чинником забезпечення професійної етики і культури юриста-міжнародника. Його діяльність тісно пов’язана з перетином правових культур та положень різних правових систем, його професійні морально-етичні стандарти є поєднанням національних принципів та міжнародних вимог [1, с. 64]. Саме академічна доброчесність має заохочувати здобувачів закладів вищої освіти дотримуватися принципів оригінальності в навчанні, науковій та іншій діяльності. Це сприятиме здобуттю належного визнання за автентичну роботу авторів і створенню такого освітнього, наукового та професійного середовища, в якому можна вільно й етично обмінюватися набутими знаннями, технологіями та ідеями [2, с. 6]. Академічна доброчесність є важливою передумовою впровадження якісної освітньої та наукової діяльності, здобуття якісної освіти, утвердження в суспільстві довіри до результатів навчання і наукових досягнень, а також формування поваги до честі та гідності людини [3, с. 991]. Питання дотримання академічної доброчесності в навчальному процесі є складним як з теоретичної, так і практичної позиції. Ця тематика є вкрай актуальною та потребує додаткового дослідження й обґрунтування в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблематики академічної доброчесності досліджували вітчизняні науковці, а саме А. Артюхов, Н. П. Бааджи, Р. Безус, В. Василенко, А. В. Недипіч, О. А. Лисенко, Ю. А. Меліхова, В. М. Пивоваров, Н. Сорокіна, Т. Серьогіна, Г. О. Ульянова та ін.

Постановка завдання. Метою статті є конкретизація особливостей дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, а саме студентами юристами-міжнародниками факультету міжнародних відносин Львівського національного університету ім. Івана Франка (ЛНУ ім. І. Франка).

Виклад основного матеріалу. Розвиток цивілізації та процес глобалізації сформував нові вимоги до розуміння науки як такої. Як невід’ємний елемент духовної культури людства наука привертала до себе увагу ще із прадавніх часів: починаючи з донаукового періоду й завершуючи формуванням інформаційного суспільства XXI ст. [4, с. 16]. Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід’ємного складника національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки для задоволення соціальних, економічних та інших потреб [5, с. 19].

Сьогодні перед здобувачами вищої юридичної освіти постають нові завдання та виклики в умовах «цифрової доби». Варто зазначити, що особливе місце у здобутті фахових знань зі спеціальності D9 (293) Міжнародне право з-поміж значної кількості закладів вищої освіти займає саме ЛНУ ім. І. Франка. Причому Львівський університет було засновано ще у 1661 р. Я. Казимиром. Науковець І. В. Земан у своєму дослідженні зазначав, що цей навчальний заклад «зі званням академії та титулом університету», де викладали всі університетські дисципліни та присуджували наукові ступені ліценціата, магістра і доктора, було створено на основі колишньої єзуїтської колегії [6, с. 18], а сьогодні він залишається найбільшим осередком знань для здобувачів вищої юридичної освіти та є перлиною науки. Гасло *Patriae decori civibus educandis* («Освічені громадяни є окрасою Батьківщини»), що викарбуване на головному вході установи, приваблює значну кількість молоді для навчання, розвитку особистості та набуття професійних умінь та навичок. Ця Альма-матер виховала цілу плеяду вчених, практиків фахівців у різних галузях права, в тому числі і міжнародного. Відомими студентами були Г. Лаутерпахт, Л. Сон, Р. Лемкін, Я. Карський та інші.

Зі здобуттям Україною незалежності та її появою на політичній карті світу як нового суверенного суб'єкта міжнародного права виникла гостра потреба у мислячих молодих українських дипломатах. Це стало поштовхом до відродження академічної традиції дипломатичних студій і підготовки фахової української дипломатичної еліти у ЛНУ ім. І. Франка. Необхідність у фахівцях у сфері міжнародних відносин, а також міжнародного права невпинно зростала. Відповіддю на цю потребу стало відкриття в 1992 р. у ЛНУ ім. І. Франка факультету міжнародних відносин [7, с. 22–23]. Згодом відбулося включення кафедри міжнародного права до його складу.

Наразі для студентів спеціальності D9 (293) Міжнародне право (кафедра міжнародного права, європейського права) викладають низку навчальних дисциплін правового спрямування. Однак сучасний освітній простір вимагає від спеціаліста не тільки володіння фаховими знаннями та навичками, але й основами та методологією наукових досліджень із дотриманням принципів академічної доброчесності. Водночас багато вчених підтверджують, що цій категорії, і як частині вищої школи, приділяється недостатньо уваги. Це один із найважливіших складників соціального інституту, який стосується не лише якості освіти, а й безпосередньо впливає на те, яку молодь виховує система вищої освіти в державі, які цінності закладаються під час навчання в університеті та яким є «секрет успіху» в суспільстві [8, с. 11–12].

Навчальні дисципліни, як-от «Методологія наукових досліджень» або «Основи наукових досліджень», викладаються практично у всіх закладах вищої освіти та на всіх спеціальностях, однак вони мають свої особливості залежно від

специфіки галузі знань. Так, згідно з Законом України «Про вищу освіту» 2014 р. передбачено, що підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми програмами, певна частина з яких має містити дослідницький (науковий) компонент [9, с. 2004]. Отже, до навчальних планів ці дисципліни включають у перелік саме базових, але з акцентом на сферу дослідження. Тому студенти юристи-міжнародники ЛНУ ім. І. Франка вивчають зі врахуванням усіх необхідних освітніх компонентів навчальну дисципліну «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність».

Практично всі студенти закладів вищої освіти різних форм власності проводять наукові дослідження, захищають величезну кількість наукових робіт – від рефератів, курсових робіт до кваліфікаційних праць. Підготовка більшості цих досліджень є частиною навчальних програм відповідно до певного року навчання та освітньої програми. Правильне оформлення, формулювання теми, визначення її актуальності, об'єкта, предмета, мети, завдань, методів, висновків, складання плану – це головні вимоги успішного виконання наукового дослідження.

Зокрема, предмет вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» набуває особливої специфіки на сучасному етапі під час формування знань майбутніх спеціалістів усіх галузей, а особливо у юристів-міжнародників. Ця дисципліна викладається для студентів спеціальності D9 (293) Міжнародне право факультету міжнародних відносин другого року навчання у третьому семестрі та розрахована на 90 год вивчення та становить 3 кредити ЄКТС [10, с. 1–3]. Основною метою цього предмета є формування професійних знань щодо системи наукових досліджень, видів наукових робіт, порядку їх підготовки, оформлення до встановлених вимог та способів впровадження їх результатів із дотриманням морально-етичних принципів [11, с. 57]. Усі ключові положення щодо вивчення цієї дисципліни містяться в робочій програмі, що офіційно опублікована на сайті кафедри міжнародного права; вся необхідна інформація доведена до відома студентів [10].

Науковці В. В. Ковальчук та Л. М. Моїсєєв зазначають, що з практики, наукова праця істотно підвищує інтерес до вивчення загальних і спеціальних дисциплін за обраною спеціальністю, сприяє формуванню теоретичних і практичних навичок, необхідних фахівцю-досліднику, розширює науковий кругозір і здібності до проведення методологічного аналізу і критичного розуміння досягнень сучасної науки [12, с. 5].

Викладачами кафедри міжнародного права ЛНУ ім. І. Франка розроблено «Методичні вказівки до підготовки та оцінки курсових робіт студентів», що дає можливість ознайомитися з усіма особливостями оформлення таких наукових праць та врахувати їх специфіку за спеціальністю з урахуванням принципів ака-

демічної доброчесності [13]. До того ж студенти мають змогу отримати відповіді на запитання щодо всіх аспектів написання бакалаврських робіт у «Методичних рекомендаціях для підготовки кваліфікаційних робіт з міжнародного права» [14]. Ці роботи виконуються відповідно на четвертому році навчання для отримання кваліфікаційного рівня «Бакалавр» із дотриманням ряду положень ЛНУ ім. І. Франка та з урахуванням нового Закону України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 р. [3, с. 991].

Сьогодні, в умовах розвитку відкритої науки, освіти, інновацій і даних в інформаційному суспільстві, принципи та дієві практики академічної доброчесності набувають фундаментального значення і визначають успіх і визнання наукових установ на ринку освітніх послуг. Вчені Г. О. Ульянова та Н. П. Бааджи зазначають, що особливого загострення питання академічної недоброчесності набули в період розвитку інтернету, який полегшив доступ до інформаційних джерел. Однак сьогодні академічна доброчесність заохочується і впроваджується через значну кількість міжнародних, регіональних та національних ініціатив. Важливу роль також відіграють розроблені політики академічної доброчесності окремих освітніх, наукових установ та їх практичні заходи щодо їх реалізації. Саме вони виступають вагомим складником академічного успіху загалом, який спрямований на формування високофахового, конкурентоспроможного середовища професіоналів [15, с. 99].

У цьому контексті А. Артюхов виявляє, що в умовах децентралізації освіти дотримання академічної доброчесності надає навчальному закладу конкурентну перевагу на ринку освітніх послуг, оскільки забезпечує йому реноме відповідального суб'єкта в цій сфері та відповідної ділової репутації. У всьому цивілізованому світі академічна доброчесність і ставлення до неї в університеті є важливим маркером для фінансових донорів та грантодавців, і від цього залежить перспектива їх подальшої співпраці з навчальним закладом [16, с. 19].

ЛНУ імені І. Франка впроваджує відповідні практики шляхом прийняття низки відповідних положень, які містять стандарти етичної культури учасників освітнього процесу та відповідні процедури дотримання академічної доброчесності [17]. Варто виділити Стратегію розвитку університету на 2026–2030 рр., у якій наголошено на дотриманні принципів професійної етики. Водночас важливий акцент зроблено на посиленні механізмів забезпечення дотримання академічної доброчесності, а саме запровадженні дієвого механізму відповідальності за їх порушення [18].

До того ж доцільно зазначити, що «Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському університеті імені Івана Франка» є складником внутрішньої нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти і якості освітньої, наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності і

розроблене з метою підвищення рівня освіти, наукових досліджень, дотримання вимог наукової етики та запобігання академічного плагіату у ЛНУ ім. І. Франка. Документом визначено види порушень, відповідальність за порушення академічної доброчесності та порядок апеляції [19].

У ЛНУ ім. І. Франка функціонує Комісія з питань етики та професійної діяльності для забезпечення дотримання принципів і стандартів академічної доброчесності, моральних та етичних норм усіма учасниками навчального процесу [20]. Ще одним інструментом для протидії порушення академічної доброчесності є інформаційно-роз'яснювальна робота, а саме ознайомлення здобувачів вищої освіти з Кодексом академічної доброчесності Львівського національного університету імені Івана Франка [21]. Факультет міжнародних відносин також популяризує академічну доброчесність. Зокрема, під час вступу до закладу, абітурієнти підписують «Декларацію про дотримання академічної доброчесності студентами» [22].

Також ЛНУ ім. І. Франка впроваджує низку інших заходів, які сприяють протидії порушень академічної доброчесності, а саме здійснюється перевірка наявності запозичень у наукових роботах на платформі Unicheck та Strik ePlagiarism.

Висновки. Отже, в останні роки незалежності України відбулися значні зміни в освітній та науковій діяльності, зросла потреба у кваліфікованих спеціалістах у правничих спеціальностях, а особливо юристах-міжнародниках. Беззаперечно, що окрім фахових знань, важливим для спеціаліста є і оволодіння відповідними науковими навичками та методологією, теоретичними підходами до проведення наукових досліджень із міжнародного права. В умовах удосконалення комунікаційних і інформаційних засобів дотримання академічної доброчесності є невід'ємним складником у навчальному процесі у вищих навчальних закладах.

Нормативні положення ЛНУ ім. І. Франка щодо дотримання академічної доброчесності були прийняті і введені в дію ще до прийняття Закону України «Про академічну доброчесність». Це свідчить про впровадження комплексу стандартів морально-етичних принципів та забезпечення дотримання академічної доброчесності, а також про проведення відповідних інституційних практик та впровадження відповідних механізмів протидії їх порушень. Водночас саме вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» щороку доказує свою актуальність та значимість для здобуття вищої освіти юристами-міжнародниками.

Список використаних джерел

1. Малига В. А., Репецький В. М. Професійна культура юриста-міжнародника: особливості формування та зміст. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2025. № 2. С. 63–72.

2. Академічна доброчесність: навч. посіб. / В. М. Пивоваров (кер. авт. кол.), О. А. Лисенко, Ю. А. Меліхова та ін.; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2025. 240 с.
3. Про академічну доброчесність: Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. *Офіційний Вісник України*. 2026. № 14. Ст. 991.
4. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 228 с.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 2. Ст. 19.
6. Земан І. В. Наука міжнародного права у Львівському університеті: монографія / за наук. ред. В. М. Репецького. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 320 с.
7. Thesaurus: Факультет міжнародних відносин від А до Я / за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза, І. І. Іжніна, І. В. Земана. Львів: Простір-М, 2022. 328 с.
8. Сорокіна Н., Безус Р., Серьогіна Т. Академічна доброчесність як визначальний принцип реалізації проекту «Школа молодого вченого – лідера в науці». *Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених*: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. С. 8–19.
9. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
10. Малига В. А., Кузьма В. Ю. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань – 29 «Міжнародні відносини», спеціальності – 293 «Міжнародне право» факультету міжнародних відносин. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2025. 28 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/OND-storinky-vydaleno.pdf> (дата звернення 16.03.2026).
11. Кузьма В. Ю. Особливості викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для юристів-міжнародників. *Peculiarities of shaping legal culture in higher education institutions: scientific and pedagogical internship* (February 5 – March 17, 2024. Wloclawek, Republic of Poland). Р. 54–59.
12. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. 3-тє вид., перероб і допов. Київ: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
13. Методичні вказівки до підготовки та оцінки курсових робіт студентів спеціальності «Міжнародне право» / ЛНУ імені Івана Франка; факультет міжнародних відносин; кафедра міжнародного права. 2025. 28 с. URL: https://docs.google.com/document/d/1DaLO5Fvdh_wlUr1QA0dokFuLzpTwGzWyaDnewQsW3aE/edit?usp=sharing (дата звернення 16.03.2026).
14. Методичні рекомендації для підготовки кваліфікаційних робіт з міжнародного права / ЛНУ імені Івана Франка; факультет міжнародних відносин; кафедра міжнародного права. 2025. 25 с. URL: https://docs.google.com/document/d/1r0tCcUXGUWvFx5fGVRfNocYBR_OYeP138vpZE4KIXnk/edit?usp=sharing (дата звернення 16.03.2026).
15. Ульянова Г. О., Бааджи Н. П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*. 2022. № 4(37). С. 98–103.
16. Академічна доброчесність та наука: спільний рух чи різні шляхи? *Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених*: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. С. 19–31.
17. Документи про організацію та забезпечення якості освітнього процесу. Академічна доброчесність. *Львівський національний університет ім. Івана Франка*. URL: <https://lnu.edu.ua/about/documents/education-process/> (дата звернення 16.03.2026).
18. Стратегія розвитку університету на період 2026–2030 рр. *Львівський національний університет ім. Івана Франка*. 2025. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/Strategy_2026-2030.pdf (дата звернення 16.03.2026).

19. Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському університеті імені Івана Франка. 2019. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf (дата звернення 16.03.2026).
20. Положення про постійну комісію Вченої ради Львівського національного університету з питань етики та професійної діяльності. 2025. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/07/Polozhennia_pro_Komisiiu_z_pytan_etyky.pdf (дата звернення 16.03.2026).
21. Кодекс академічної доброчесності Львівського національного університету імені Івана Франка. 2020. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/code_academic_virtue.docx (дата звернення 16.03.2026).
22. Декларація про дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка. 2020. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/virtue_declaration_applicant.docx (дата звернення 16.03.2026).

Victoria Kuzma. Upholding academic integrity as an integral part of the training of the international lawyer

This article is devoted to the conceptual issues relating to the upholding of the academic integrity by higher education students, specifically those studying international law, during the learning process. It is emphasised that in the context of globalisation, digitalisation and the rapid development of information technologies, the use of the internet and artificial intelligence has a mixed impact on both the level and quality of knowledge acquisition. It is highlighted that modern means of communication have both positive and negative consequences and create new threats to students' academic writing. It is noted that academic integrity, as well as professional ethics and the culture of an international lawyer, are requirements that must be fully observed during higher education at the present stage. It is highlighted that today, educational institutions in Ukraine of all forms of ownership and at all levels of education play an important and fundamental role in preventing breaches of academic integrity.

Emphasis is placed on the fact that the creation of an appropriate educational and scientific environment must be based on a comprehensive approach combining international practices and the relevant strategies of educational institutions. The author's position is substantiated that the use of a whole arsenal of tools, both of a regulatory and legal nature and relevant mechanisms for preventive measures, contributes to the upholding observance of academic integrity by all participants in the educational process. It is highlighted that Ivan Franko National University of Lviv, as one of Ukraine's leading institutions in training international lawyers, adheres to uniform standards of higher education, taking into account the University's Development Strategy for 2026–2030 and with an emphasis on strengthening mechanisms to ensure compliance with academic integrity. Attention was drawn to both the regulatory framework and the relevant set of measures for ensuring academic integrity among students of the Faculty of International Relations, specifically those specialising in international law.

Keywords: *academic integrity, higher education, information technology, Ivan Franko National University of Lviv, moral and ethical principles, fundamentals of scientific research, international lawyer.*

*Дата першого надходження статті до видання: 19.04.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.04.2026 р.*